

Formandsberetning Djursland Landboforenings generalforsamling 4. marts 2025

Indledning

Tak for ordet og tak for det gode fremmøde igen i år.

Og dermed endnu engang velkommen til landboforeningens generalforsamling.

I min beretning sidste år udtrykte jeg håb om, at den uro, der er i verden omkring os, snart ville blive mindsket. Det er desværre ikke gået sådan. Med indsættelse af ny præsident i USA, må jeg nok erkende, at verdens konfliktniveau i stedet er steget.

Flere supermagter og deres eneherskere har i den grad sat nye dagsordner for verdenssamfundet med tilsidesættelse af fredsaftaler, manglende respekt for landegrænser og indførelse af en ”sig selv nærmest kultur”.

Vi landmænd er stadig dybt afhængige af fredelig sameksistens, og af at køb og salg af varer på de internationale handelsplatforme ikke forstyrres af uro og spekulation.

De seneste par år har vist fortsat store udsving på råvarepriserne og på de finansielle markeder. Udsving, som har været vanskelige at forudse, og som har givet os store udfordringer både med hensyn til optimale tidspunkter for køb og salg, og med hensyn til prisen på penge.

Som landmænd lever vi i en urolig og uforudsigelig tid. En uforudsigelighed, der ikke bliver mindre – desværre.

Ud over det internationale tryk, der er på os som landmænd, har vi sideløbende også skullet håndtere de hjemlige udfordringer.

Den aktuelle landbrugsøkonomi

Lad os starte med den aktuelle økonomi for i landbruget.

Afgrødeåret i 2023 var stærkt påvirket af tørke, mens etablering af afgrøder for høsten 2024 blev stærkt påvirket af store mængder nedbør. Klimatiske forhold, der for begge år sænkede værdien af vores høst.

Forhåbentlig bliver 2025 et godt afgrødeår. Etableringen af vinterafgrøder ser rigtig fornuftigt ud og mon ikke etablering af afgrøder i foråret også kan arte sig til den fornuftige side, så vi dermed kan forvente et mere normalt høstår.

Særligt mælkeproduktionen og produktionen af smågrise har i 2024 haft gode økonomiske vilkår. Som vi så på økonomiudvalgets beretningsmøde, så har de fleste mælkeproducenter og producenter af smågrise skabt sig et stærkt økonomisk fundament. Et fundament som er vigtigt for at imødekomme fremtidige konjunkturudsving.

Økonomien i produktion af slagtegrise har desværre været udfordret i 2024. Høj notering på smågrise, vigende notering på grisekød og fortsat høje stykomkostninger har, kombineret med en faldende

værdi af høsten, for flere sænket driftsoverskuddet. Derudover skal en høj rentebelastning også håndteres.

Jeg forventer, at økonomien i produktion af slagtegrise vil blive bedre i 2025.

Det er ikke alene producenter af slagtegrise, der har haft en høj rentebelastning. Det har de fleste af os oplevet i 2024, og det påvirker naturligvis alle sektorerne i landbruget.

Jeg kan kun gentage budskabet fra beretningsmødet i økonomi: Hvis og når renten falder, så skal vi sænke vores renterisiko, så det ikke er renten, der skal definere vores indtjeningskrav. Dette sker ved at følge renten ned og låse den i en fast rente, når den har et budgetmæssigt rimeligt niveau på ens egen bedrift.

Overordnet set har landbruget afviklet gæld i de senere år, med stigende solvens til følge. Det er positivt.

Dansk landbrug står i dag et helt andet økonomisk sted end tidligere og er derfor også økonomisk mere robust til at imødekomme de fremtidige økonomiske udfordringer.

Landboforeningen

Landboforeningens medlemsgrundlag ligger på et stabilt niveau med omkring 450 aktive medlemmer og 200 passive medlemmer. Djursland Landboforening er fortsat en mellemstor landboforening.

I løbet af januar og starten af februar i år har udvalgene afholdt deres respektive beretningsmøder. Over 6 mødeaftener har det samlede deltagerantal været højt. Derudover har der været afholdt en række faglige møder, hvor deltagelsen også har været særdeles god.

I er fortsat rigtig gode til at mødes for at udveksle faglig viden og interesse for landbrugets forhold. Den opbakning til landboforeningen er jeg stolt af og rigtig glad for. Hvis landbruget skal høres og måske få indflydelse, så er sammenhold i landbruget vigtigt, og det sammenhold er I rigtig gode til.

At landbruget og dermed landboforeningen inddrages i de lokalpolitiske forhold, skyldes i høj grad det vidensniveau, som landboforeningen er i besiddelse af. Jeg oplever en stigende efterspørgsel på, at landboforeningen kommer ud i det offentlige rum for at give faglige indlæg om landbrug, miljø og klima.

Dette synes jeg også, vi skal være stolte af. I stedet for at tale om landbruget, skal det omgivende samfund tale *med* landbruget. Det skaber forståelse og relationer til gavn for miljø og klima og for produktion af fødevarer.

Vi har en velfungerende landboforening til gavn for landbruget på Djursland.

Landboforeningens repræsentation i Landbrug & Fødevarer

Som I formentlig er bekendt med, så genopstillede jeg ikke til Landbrug & Fødevarers forretningsudvalg på Landbrug & Fødevarers delegeretmøde i november måned.

Mogens Hjort Jensen blev i stedet valgt ind i dette forretningsudvalg. Det glæder mig meget på landboforeningens vegne, at du Mogens påtog dig den opgave.

Det er vigtigt, at mælkeproduktionen repræsenteres stærkt i det arbejde, idet implementering af den grønne trepart, herunder krav til klimatilpasning, får stor betydning i mælkeproduktionen.

Med valget af dig Mogens er Djursland Landboforening fortsat repræsenteret i det arbejde, der udgår fra Landbrug & Fødevarer. Djursland Landboforening har således en stærk stemme i det landsdækkende landbrugspolitiske arbejde.

Jeg glæder mig til at følge dit arbejde i det regi. Du er tænksom, velforberedt og har ordet i din magt, så jeg er sikker på, at du og Djursland bliver hørt.

Byggeri & Teknik

For nu mange år siden var Ivar Skovgaard primus motor for samling af en bygge- og teknikrådgivning i det østjyske område med kontor i Randers.

Rådgivning indenfor byggeri og teknik har været vigtig for landbrugets teknologiske udvikling. Denne rådgivning har landboforeningen støttet op om i alle år.

Med de mange foreningsfusioner igennem årene har landboforeningens tilhørsforhold til Byggeri & Teknik ændret sig, både med hensyn til ejerandel, regional afstand og indflydelse.

I 2024 ønskede flertallet af ejerne bag Byggeri & Teknik at ændre ejerskabet fra et interessentskab til et aktieselskab. En ændring der reducerede landboforeningens indflydelse på Byggeri & Teknik.

På baggrund af de organisationsmæssige forandringer besluttede bestyrelsen at udtræde som kapitalejer af Byggeri & Teknik. Ejeraftalen bag aktieselskabet er sammensat således, at Djursland Landboforening først kan udtræde med virkning fra 31. december 2025. Det betyder, at landboforeningens regnskab for 2025 også vil omfatte Byggeri & Teknik A/S.

Som Hans-Henrik senere vil gennemgå, så kommer Byggeri & Teknik ud med et markant underskud i 2024. Det tyder på, at der er behov for yderligere tilpasning af denne organisation. Dette vil dog være uden landboforeningens indflydelse.

Landbruget og den grønne trepart

En af de helt store politiske dagsordner i 2024 blev forhandling om og vedtagelse af den grønne trepart.

I juni måned indgik repræsentanter for regeringen, relevante fagforbund, naturfredningsforening og landbruget en aftale om fremtidig indretning og omrokering af det gamle danske kulturlandskab, som er et resultat af århundreders bosætning, kulturarv og samfundsudvikling.

Oprindeligt skulle denne forhandling primært dreje sig om landbrugets reduktion af drivhusgasser, CO₂ og metan. Undervejs i forhandlingerne kom landbrugets udledning af næringsstoffer og biodiversitet også i spil.

Det blev i mine øjne en balanceret aftale, som landbruget kan se sig selv i. Selvfølgelig skal landbruget være medspiller på en sådan aftale og jeg fornemmer også, at landbruget samlet set er med på at bidrage med sin indsats for at komme i mål.

Nu skulle man jo mene, at når et så solidt forhandlingsudvalg kunne komme frem til en aftale, så ville den også glide igennem i Folketinget uden videre problemer. I Danmark har vi en demokratisk tradition for, at når en sådan aftale er indgået med så stort et fundament, så vil den gå igennem i Folketinget uden yderligere sværds slag.

Sådan skulle det ikke gå.

Nej, der gik politik og uvidenhed i sagen, stærkt påvirket af akut iltsvind i de danske farvande. Under parolen at disse problemer er skabt af dansk landbrug og alene af dansk landbrug. En voldsom debat i det offentlige rum, med mange indlæg på et uvidende grundlag, medførte markant opstramning af aftalen i nogle vandoplande, der først blev vedtaget i november måned.

Under den debat kom Kolindsund endda i spil.

Nu er vi så der, hvor aftalen skal implementeres på rekordtid og skal behandles i 23 lokale trepart, hvor de respektive kommuner, naturfredningsforeninger og landbruget sidder.

For Djursland Landboforening er der tre lokale grønne trepart af interesse: Djursland, Randers Fjord og Århus Bugt. Fra Djursland repræsenteres landbruget af formanden for Landboforeningen og Rikke Skyum.

For Randers Fjord repræsenteres landbruget af formanden fra henholdsvis Landboforeningen Kronjylland og LandboForeningen Midtjylland.

Og for den lokale grønne trepart Århus Bugt er Landboforeningen Kronjylland og Landboforeningen Odder-Skanderborg repræsenteret.

Rikke og jeg har været til de første møder i den grønne trepart for Djursland, hvor Syddjurs Kommune er sekretariat og hvor begge kommuner på Djursland er repræsenteret.

På det første møde drøftede vi udvalgets kommissorium og opgaver, og også hvorvidt Kolindsund skal indgå i den lokale trepart eller ej.

Vi har foreslået, at Kolindsund og dets eventuelle omdannelse til sø ikke bliver en del af kommissoriet for den lokale trepart, og at den i stedet skal ligge hos de relevante statsmyndigheder.

Det skyldes primært og efter vores opfattelse, at omkostningerne ved omdannelse til en sø vil være så omfattende, at det ligger klart udenfor den lokale treparts ressortområde. Derudover vil dannelse af en sø i det område ikke flytte væsentligt på udledning af CO₂. For langt det største areal taler vi om gammel havbund og ikke tørvejord.

Den lokale trepart kommer bør derfor ikke beskæftige sig med Kolindsund.

Den lokale trepart skal i stedet se på hvordan kulturlandskabets fremtidige overordnede indretning kan imødekomme reduktion i næringsstofbelastning, reduktion i udledning af CO₂, udtagning af lavbundsjord, understøttelse af biodiversiteten, mulighed for skovrejsning og understøttelse af grundvandsreserver.

Heldigvis er det sådan, at de reduktionskrav til udledning af næringsstoffer, som landbruget skal imødekomme, også reduceres med allerede igangsat initiativer.

Hvis nuværende allerede igangsatte initiativer realiseres, er reduktionskravet på 108 tons kvælstof for vandopland Djursland reduceret til 64 tons.

På Djursland er der ca. 1.600 ha lavbundsjord, der er på vej ud af dyrkning, og på ca. 500 ha er der søgt ekstensiveringsstøtte.

Djursland er godt på vej, men skal vi nå de sidste 64 tons, så skal vi alle hjem og se på, hvad vi selv kan bidrage med. På Landmand.dk kan I logge ind med jeres AgroID. Under fanebladet arealomlægning kan I finde jeres ejendom og se hvilke initiativer, der kan være relevante på egen ejendom.

Det vil jeg gerne opfordre til, at I gør.

Hvis ikke vi når de beregnede reduktionskrav, så vil vi i stedet blive pålagt stigende krav til efterafgrøder.

For nogle dage siden hørte jeg P4 formiddagsradio, hvor den grønne trepart var til debat. Der var trukket en biolog ind i studiet til drøftelse af sagen.

Det var et godt indslag. Biologen fremhævede landbrugets betydning og vigtighed, og at der fortsat skal være landbrug og fødevarerproduktion i Danmark. Idet det danske klima og den danske ager er fremragende til fødevarerproduktion, skal det ikke ofres for at indtage arealer i andre lande, som vil være mere sårbare.

Landbrugets eksistens skal ikke sættes over styr, men vi skal leve i en balanceret sameksistens med natur, miljø og klima. Men en succes beror på, at hele samfundet bidrager og har forståelse for denne komplicerede sag, det gælder også vores nabolande.

Landbruget på Djursland kan nemlig langt fra løse udfordringen med iltsvind alene, da landbrugets kvælstofudvaskning kun bidrager med 9 % af den samlede kvælstofpåvirkning ud for Djurslands kyst. Et oplagt spørgsmål er derfor: Hvordan nuancerer vi debatten om, hvorfor vi har iltsvind i de danske farvande, og hvad dansk landbrug kan løse, og ikke mindst ikke kan løse?

Ofte tænker jeg på, hvor meget Djursland kan bidrage til indfrielse af den grønne trepart. Djursland har i forvejen store natur- og skovområder. Jeg er ikke helt så sikker på, at vi vil se de store forandringer på kulturlandskabet i vores områder.

Biodiversitet

Djursland er et landområde af Danmark, som i forvejen har store sammenhængende naturområder. Det gælder kyster, skove og store u-dyrkbare arealer, blandt andet store dele af Nationalparkområdet, Sostrup skove, skove omkring Mejlgård, Løvenholm og Hornslet, og sådan kunne jeg blive ved med at udpege naturområder.

Landområdet Djursland giver plads til biodiversitet med sammensætningen af kyst, skov, søer, ådale og agerbrug.

I debatterne om den grønne trepart hører jeg ofte om den manglende eller svage biodiversitet for området.

Heldigvis har vi i regi af landboforeningen en biodiversitetsgruppe, der har sat sig for at dokumentere eksistensen af den allerede eksisterende biodiversitet. Jeg kan kun opfordre til, at vi støtter op om det arbejde.

Vi skal have misforståelser ryddet af vejen.

Biogas

En af de helt store bidragydere til håndtering af næringsstoffer, udledning af metan og reduktion af CO₂ er anvendelsen af et biogasanlæg. Det er vist ikke noget nyt.

Efter en meget uskøn proces er der nu endelig sket et gennembrud vedrørende etablering af et biogasanlæg på Djursland. Norddjurs Kommune har med sikker hånd overtaget opgaven og sat den politiske behandling på skinner. Dermed er der skabt grundlag for etablering af et sådant projekt.

Lokaliteten er fundet, der er en investor og en leverandørkreds står klar.

Projektet er udvidet, så der etableres en energiklynge på stedet, der omfatter flere forskellige energikilder.

Jeg synes, det ser interessant ud og jeg håber, at kæden ikke ryger af i den politiske sagsbehandling denne gang og at de lokale politikere ikke bliver bløde i knæene under vejs.

Skal Danmark være selvstændig energiforsynende, så er etablering af en energiklynge en af vejene, også selvom det kommer tæt på ens egen baghave.

Samarbejde med kommunerne

Det er fortsat landbrugets og landboforeningens ønske at have et tæt og godt samarbejde med de to kommuner på Djursland. Landboforeningen har også medlemmer, der er bosat i Aarhus, Randers og Favrskov Kommuner. Samarbejdet med disse kommuner sker i et tæt samarbejde med Landboforeningen Kronjylland.

Djursland Landboforening har derfor sit primære samarbejde med Nord- og Syddjurs Kommuner. Jeg kan godt røbe, at der er forskel i dette samarbejde. Norddjurs Kommune taler med landbruget, mens Syddjurs Kommune oftest taler om landbruget.

I efteråret blev denne manglende dialog mellem Syddjurs Kommune og landbruget meget tydelig for landboforeningen og der blev etableret et møde mellem landboforeningen, borgmesteren og udvalgsformand for Miljø og Teknik Udvalget samt de relevante kommunale chefer.

Jeg ved ikke, om vi fik rensset luften og om vi fremover får et samarbejde stablet på benene. Vi var nået til det punkt, hvor der var tvivl om, hvorvidt det overhovedet var relevant at mødes. At bruge tid på hinanden skal flytte noget.

Vi har stadig en række udfordringer, særligt manglende uafsluttede ekspropriationsager. Djursland Landboforening har brugt rigtig mange kræfter på at være i dialog om at få disse sager afsluttet, nogle er så gamle, at det er direkte pinligt.

Djursland Landboforening har derfor indkaldt de berørte lodsejere til en fælles drøftelse, hvor landboforeningen anbefaler de berørte lodsejere at gå i et fællessøgsmål mod Syddjurs Kommune.

Djursland Landboforening kan ikke bruge mere nytteløs tid på de sager. Jeg kan kun beklage det, men sådan må det nu engang være. Selvfølgelig ønsker landboforeningen ikke at brænde broer, men så skal der i givet fald ske en mærkbar udvikling og det snart.

Djursland Landboforening ønsker dialog og samarbejde, der flytter noget og som er til gavn for helheden.

De unge i landbruget

Det gælder mig meget, at vi har to velfungerende afdelinger af LandboUngdom på Djursland og en ungegruppe under landboforeningen. Som gammel formand for LandboUngdom tænker jeg, at den tid, de unge bruger på dette samvær, mest er hygge og traktortræk. Sådan var det dengang, og sådan er det sikkert også i dag.

Men de unge har også fagligt indhold på deres møder. Det kan jeg se i de artikler, de flittigt skriver i landboforeningens medlemsblad. Men ikke mindst møder de unge op til bedriftsbesøg, faglige møder og til landboforeningens generalforsamlinger – også i aften.

Det tegner godt for landbruget på Djursland, når de unge viser interesse og på den måde er på vej i erhvervet.

I unge skal have stor ros for jeres engagement og fortsat gerne med at støtte op omkring landboforeningen.

Land og by

Forbrugerundersøgelser viser stor opbakning fra de danske forbrugere til dansk landbrug. Det gælder i særdeleshed i forhold til fødevarerikkerhed og troværdighed. Det er naturligvis glædeligt, men landbruget har stadig et stort behov for at give det øvrige samfund, vores medborgere, en større indsigt og forståelse for landbrugets forhold. Derfor er udvalgsarbejdet i Åbent Landbrug – Djursland vigtigt.

I flere år har der været afholdt høstmarked i Grenaa. En aktivitet der også er planlagt til oktober i år. Det er blevet en tradition.

Som noget nyt fik vi i 2023 etableret et samarbejde med Hornslet Handelsstandsforening om en lokal aktivitet under titlen ”Landbruget kommer til Hornslet”. Vi var også i Hornslet i 2024 og kommer der igen i 2025.

Flere af vores landmandskolleger har åbnet dørene for deres landbrug, under konceptet ”DjurslandGården”, der igen i 2024 var velbesøgt.

Vi skylder jer en stor tak for den betydningsfulde indsats, som I yder ved at vise jeres gårde frem for offentligheden.

Også i år arrangeres der Åbent Landbrug i september. Derudover er der en lang række af forskellige aktiviteter, blandt andet samarbejde med flere folkeskoler om besøg og undervisning om landbrugets forhold. Vores udvalg for Åbent Landbrug har igen i år et tæt pakket program, og jeg håber, at vi opnår nogle velbesøgte og succesfulde arrangementer.

Landbrugsmessen Gl. Estrup blev genetableret i 2024 og afholder igen messe i år den 24 og 25. maj.

Vi skylder også en stor tak til alle jer frivillige, der har afsat tid til at støtte op omkring de forskellige arrangementer, som er afviklet. Jeg håber, at I igen er klar til at støtte op med hjælp i 2025. Uden jeres hjælp og engagement vil landboforeningen ikke kunne opretholde en så stor aktivitet på dette så vigtige område.

Afslutning

Som I nok alle har observeret, så er denne beretning min sidste som formand for Djursland Landboforening. Jeg takker af efter 21 år som formand for foreningen. Det er tid til, at der kommer nye kræfter til.

Jeg er enormt beæret af, at I har valgt mig som formand i så mange år. Det har været en fornøjelse at være jeres formand.

I har en særdeles velkørende landboforening, og jeg håber, at I vil passe godt på den. Den er vigtig for landbruget på Djursland.

Jeg vil gerne slutte min beretning af med endnu en tak for det gode fremmøde i aften.

Og sidst men ikke mindst en tak til Rikke og Hans-Henrik, der som sædvanlig har været en uvurderlig hjælp for mig.

Tak for ordet

Hans Gæmelke